

JERONI MARTORELL

* 1877 - † 1951

L'arquitecte Jeroni Martorell, que havia nascut a Barcelona l'any 1877, morí a la mateixa ciutat el dia 2 d'agost de 1951.

A part l'actuació privada de la seva professió, és notable l'interès que prengué en la salvació i restauració de monuments antics, així com en la solució de qüestions d'urbanisme. Pot dir-se que foren aquestes les activitats que l'apassionaven, a les quals dedicà campanyes de premsa, conferències i articles doctrinals, a més de l'acció constant que pogué desplegar des dels seus càrrecs de l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, Diputació de Barcelona, Mancomunitat, Amics de l'Art Vell i altres institucions.

Des del 1915 fou arquitecte-director del Servei de Conservació i Catalogació de Monuments creat per la Secció Històrico-Arqueològica de l'INSTITUT, i des del 1929 fou al mateix temps Cap de la Zona arqueològica de Catalunya, València i Balears.

Jeroni Martorell fou l'organizador del primer Arxiu Fotogràfic Monumental de Catalunya, base dels treballs de restauració que les corporacions oficials pogueren dur a terme.

Potser el punt inicial en les activitats arqueològiques d'En Martorell fou l'obertura de la Via Laietana a Barcelona, a la qual eren sacrificats gran nombre d'edificis que mereixien una atenció més sol·licita. La lluita per a la salvació del casal de l'Art Major de la Seda, mantinguda personalment per Jeroni Martorell i guanyada per ell contra els interessos contrets i el perjudici de l'urbanisme rectilini, fou una prova de l'eficàcia de la raó exposada in-sistentment a l'opinió pública.

Són nombroses les consolidacions i restauracions realitzades pel Servei de Conservació i Catalogació de Monuments de l'INSTITUT sota la direcció de Jeroni Martorell: el grup de «Cases dels Canonges» del carrer del Bisbe i de la Pietat, de Barcelona; el Portal de Centelles i el de Sant Feliu de Guíxols; el Passeig Arqueològic, de Tarragona, un dels millors encerts de la seva obra; el Pont del Diable, de Martorell; les esglésies romàniques i el castell de Vallparadís, de Terrassa; l'església de Sant Miquel d'Olèrdola; la Llotja dels Mercaders, de Tortosa; el Banyes Arabs, de Girona; l'església de Sant Just, a Barcelona; el Palau dels Reis, de Vilafranca del Penedès; i, encara, les muralles de Poblet, de Montblanc i de Tossa, les esglésies de Marquet, Santa Maria de Cervelló, Camprodon i la Seu d'Urgell, el castell de la Geltrú, l'Hospital de Santa Maria a Lleida, i altres obres a Sagunt, Ciutat de Mallorca i Xàtiva.¹

1. Una exposició més detallada de les activitats d'aquest Servei pot veure's en les memòries de Francesc Martorell sobre la tasca feta per la Secció Històrico-Arqueològica de l'INSTITUT aparegudes en els volums VI, VII i VIII del seu «Anuari» i en la *Memòria presentada pel Servei de Conservació i Catalogació de Monuments, dels treballs fets durant els anys 1915-1920*, signada per Jeroni Martorell («Anuari», VI, 1915-20, pàgs. LIX-LXIV.) Cf. també, respecte a aquest Servei, la *Memòria presentada per l'Institut d'Estudis Catalans a l'Excel·lentíssima Diputació de Barcelona, sobre la conservació i catalogació de monuments*, signada per M. dels S. Oliver i J. Massó i Torrents («Anuari», V, 1913-14, pàgs. XXVII-XXX).

- J. McNeill